УбвК 340.(94)
Пальченкова В.М.[1], Гузенко А.Г.[2]

[1] проф. НУ «Запорізька політехніка»
[2] студ. гр. Юз-114 НУ «Запорізька політехніка»

САФРОНОВА ІНЕСА ПАВЛІВНА – ІСТОРИК УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА

Дослідження життя та наукової спадщини І. П. Сафроновоїтє важливими для розуміння розвитку української історико-правової науки. Її роботи заклали основи сучасного підходу до вивчення ключових історичних періодів національного права та правових систем Азії та Африки. Аналіз її наукового доробку дозволяє оцінити внесок жінки-вченого у правознавство та виокремити уроки для сьогодення. Дослідження сприятиме збереженню наукової спадщини І. П. Сафронової.

Сафронова Інеса Павлівна – відома українська вчена, фахівчиня в галузі історії держави і права України і зарубіжних країн, професорка Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Народжена в Москві (1924), вона здобула освіту в Ташкентському, потім Харківському юридичних інститутах. В останньому де згодом і проводила свою науково- педагогічну діяльність. Коло її наукових інтересів включає дослідження радянського трудового права, формування української державності та права, порівняльного аналізу правових систем Азії та Африки.

У 1952 р. під науковим керівництвом професора С. Л. Фукса І. П .Сафронова захистила дисертацію «Розвиток трудового права УРСР у 1917—1920 рр.» на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Наприкінці 1950-х – на початку 1960-х років спільно з С. Л. Фуксом та А. Й. Рогожиним підготувала фундаментальну монографію «Історія держави і права Української РСР (1917—1960 рр.)», а у 1960-х роках разом з А. Й. Рогожиним та М. М. Страховим опублікувала низку робіт з історії держави та права країн Азії та Африки.

Докторська дисертація І. П. Сафронової присвячена вивченню управління промисловими підприємствами в радянській Україні (1979) [1, с. 433-434].

Із здобуттям Україною незалежності, І. П. Сафронова активно працювала над створенням двотомного підручника «Історія держави і права України. Академічний курс», що став базовим для викладання цієї дисципліни у вищих навчальних закладах. І. П. Сафронова була серед перших, хто здійснив цілісний підхід до вивчення історії української державності та права. Її праця над двотомником «Історія держави і права України» є важливим кроком у створенні загальної картини еволюції української правової системи від стародавніх часів та середньовіччя до сучасності. Цей підручник, створений у співпраці з іншими провідними науковцями, не тільки охопив широкий спектр історико-правових фактів, але й узагальнив погляди та показав тяглість державної та правової традиції українського народу. Особисто, І. П. Сафронова взяла участь у підготовці кількох розділів підручника, присвячених найскладнішим періодам боротьби українського народу за створення державності, починаючи з другої половини XVII до першої половини XVIII ст. Саме І. П. Сафроновій належить першість у введенні у науковий обіг терміну «протекторат», та трактування
«Березневих статей» Б. Хмельницького, як правового оформлення переходу України під протекторат російського царя. Також, вчена була співавторкою розділів про суспільно-політичний лад і право України у період наступу на її автономію у XVIII ст. та після ліквідації української державності у першій половині XIX ст. [2] У другому томі Академічного курсу, що присвячений історії держави і права Україні у XX ст. І. П. Сафронова прийняла участь у підготовці розділів присвячених особливостям державно-правового розвитку України у період другої світової війни та першим повоєнним рокам [3]. Таким чином, авторами Академічного курсу, зокрема, І. П. Сафроновою, були закладені основи сучасного підходу до вивчення та розуміння історії державно-правових інститутів України. За вагомий внесок в розвиток історико-правової науки І. П. Сафронова отримала високу державну відзнаку, була нагороджена державною премією України у галузі науки і техніки (2002) та отримала звання Заслуженого юриста України (1999).

Також, І. П. Сафронова була авторкою численних навчальних посібників, які стали основою для навчання студентів юридичних факультетів в Україні. Її роботи сприяли створенню сучасної методології викладання історії права в українських вишах, завдяки чому студенти могли краще зрозуміти еволюцію правових норм і принципів у контексті національної історії [4, с. 24-25; с.74-75].

Як професорка Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого вона підготувала покоління юристів, керувала дисертаціями, була опонентом на захистах.

Надбання І. П. Сафронової – це поєднання глибокого аналізу радянської правової спадщини з інноваційним підходом до вивчення національного права, що залишається актуальним для сучасних досліджень історико- правового розвитку України. Завдяки комплексному підходу та ґрунтовним дослідженням, її праці стали основоположними для подальших наукових досліджень, сприяючи розвитку правознавства в Україні та його інтеграції у світовий науковий простір. Завдяки активній науковій і викладацькій діяльності, Інеса Павлівна Сафронова виховала нове покоління правознавців і практиків, які використовують її методологічні підходи у своїх дослідженнях і професійнійдіяльності. Це значно зміцнило наукову школу з історії права в Україні та підвищило статус українського правознавства на міжнародній арені.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гончаренко В. Д., Зайцев Л. О. Сафронова Інеса Павлівна // Юридична енциклопедія. Київ: «Юридична думка», 2003. Т. 5. 736 с.

2. Історія держави і права України. Академічний курс: підручник у 2 т. / за ред.: В. Я. Тація, А. Й. Рогожина. Київ : Ін Юре, 2000. Т. 1. 648 с.

3. Історія держави і права України. Академічний курс : підручник у 2 т. / за ред.: В. Я. Тація, А. Й. Рогожина. Київ : Ін Юре, 2000. Т. 2. 580 с.

4. Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого 1804-2004. Київ : Ін Юре, 2004. – 120 с.